

IX. PRODUCCIÓ, INDÚSTRIES I CONSUM AGROALIMENTARIS

1. PRODUCTES AGROALIMENTARIS DE QUALITAT DIFERENCIADA

A la Comunitat Valenciana hi ha actualment 24 figures de qualitat reconegudes a escala europea (DOP i IGP); es tracta d'onze denominacions d'origen protegides, cinc indicacions geogràfiques protegides, quatre indicacions específiques de begudes espirituoses i quatre denominacions d'origen protegides víniques d'un sol operador (vi de finca o de terror)¹ a les quals s'ha d'afegir l'agricultura ecològica, que empara diferents productes: vi, fruita i hortalisses, begudes espirituoses, torró i tubercles.

Les dades de producció i comercialització en els anys 2020 i 2021 d'alguns productes agrícoles valencians amb denominació d'origen protegida (DOP) o indicació geogràfica protegida (IGP) es mostren en el quadre 9.1.

DOP Caqui de la Ribera del Xúquer

El caqui és un cultiu que ha experimentat un increment notable en la producció tot i ser relativament recent, ja que la varietat protegida roig brillant va començar a cultivar-se en els anys seixanta. Gràcies a les campanyes importants de promoció del Consell Regulador de la DOP, el consum ha augmentat considerablement, sobretot en la forma de caqui dur sense astringència.

La producció emparada de la campanya del 2021 es va veure reduïda en un 6,9 % respecte de l'anterior, per la qual cosa el creixement esperat ha sigut menor. En línies generals, la campanya s'ha comportat amb normalitat, amb l'excepció de la incidència d'algunes plagues com el cotonet, per a les quals encara no hi ha un control efectiu; realitat que provoca minves addicionals en magatzem. D'altra banda, pel que fa al producte certificat s'ha arribat vora les 41.000 tones de producció, de les quals un 66,5 % es destina a exportació i la resta al mercat espanyol.

DOP Nispros de Callosa d'en Sarrià

La producció total en superfície inscrita va descendir d'un total d'11.305 tones en el 2020 a 11.130 tones en el 2021. La producció que emparà la DOP en la campanya del 2021 va ascendir a un total de 6.106 tones davant de les 5.535 de la campanya anterior. Respecte a l'exportació, aproximadament el 59 % de la producció emparada que es va comercialitzar amb el segell de la DOP es va destinar al mercat comunitari; hi destaca Itàlia, com en anys anteriors. El mercat interior va absorbir el 39 % de la producció emparada comercialitzada, i la resta va ser a països tercers.

DOP Raïm de taula embossat del Vinalopó

La producció emparada per la DOP va arribar en el 2021 a la xifra de 6.259 tones de raïm, la qual cosa va suposar un descens del 4,7 % respecte de les 6.570 tones de l'any anterior. En el quadre 9.4 es detalla la destinació de les exportacions del producte. La Unió Europea va ser el mercat principal, amb un 96,2 % sobre el total; hi destaca França amb 479 tones, i tot seguit Itàlia, amb 411 tones.

IGP Cireres de la Muntanya d'Alacant

(1) Actualment hi ha reconeguts en l'àmbit valencià quatre vins de finca o de terror (El Terrerazo, Los Balagueses, Vera de Estenas i Chozas Carrascal) i un a escala estatal (Tharsys) amb protecció nacional transitòria (PNT).

Les fluctuacions en la producció al llarg de les diferents campanyes es deuen en gran part a la gran sensibilitat que presenta el cultiu a les condicions meteorològiques. La producció emparada en la campanya del 2021 es va situar en 743 tones, 537 més que en la campanya anterior. Al mercat estatal se'n van destinar 489, la qual cosa va representar un 65,8 % de la producció que empara la IGP, mentre que a la Unió Europea se'n van enviar 182, i els principals compradors van ser Itàlia (89 tones), França (81 tones) i Alemanya (11 tones); fora de la Unió Europea se'n van enviar al Regne Unit 72 tones. (Vegeu el quadre 9.5)

DOP Xufa de València

La producció emparada de xufa seca és pràcticament estable des que va obtenir la inscripció en el Registre Europeu a principis de 1999, si bé amb un lleu creixement continu a causa de la rendibilitat que experimenta el cultiu en els darrers anys. L'any 2021, la producció de xufa seca amb DOP va augmentar un 22,5 % fins a un total de 3.521 tones, amb destinació fonamental al mercat interior (de fet, a la Unió Europea i a països tercers se'n van exportar únicament dos tones).

DOP Arròs de València

La Comunitat Valenciana té diversos aiguamolls naturals (entre els quals el més important en extensió és l'Albufera) que presenten les condicions de sòl i inundabilitat adequades per al cultiu, a més de tindre les característiques climàtiques apropiades per a l'arròs. La producció en el 2021 va ser de 31.795 tones. Després d'eliminar la pelloffa, gra partit i defectuós, es tragué una producció de 8.811 tones d'arròs blanc. La totalitat de la producció de les parcel·les inscrites es troba emparada en la denominació d'origen. No s'han facilitat dades sobre la destinació de les exportacions.

IGP Cítrics valencians

La producció comercialitzada emparada en la IGP Cítrics valencians va ser en el 2021 de 21.055 tones, davant de les 21.624 del 2020, la major part corresponents a taronja (13.791 tones) i, la resta, 7.264 tones, a mandarina. El 34,5 % de la taronja i el 51,7 % de la mandarina va tindre la Unió Europea com a destinació de comercialització.

DOP Carxofa de Benicarló

En el 2021 la producció emparada en la denominació d'origen va arribar a les 1.169 tones, un augment del 33,6 % respecte de les 875 tones del 2020. La totalitat de la producció emparada es va comercialitzar en el mercat espanyol.

DOP Oli de la Comunitat Valenciana

No es va comercialitzar oli emparat com a DOP durant el 2021.

DOP Magrana mollar d'Elx / Magrana d'Elx

2021 va ser el cinqué any en què es van produir i van comercialitzar magranes emparades per la DOP, i se'n arribaren a certificar 8.220 tones, quantitat un 10 % superior al 2020 (7.480 tones). Quant a la distribució del producte segons mercats, 6.004 tones es van destinar al mercat estatal, 1.790 al mercat comunitari i 425 a països tercers.

França, amb 1.148 tones, continua sent la destinació majoritària de les exportacions.

IGP Xixona i Torró d'Alacant

En els quadres 9.6 i 9.7 hi ha les dades de producció i comercialització de torró protegit de les IGP Xixona i Torró d'Alacant. En el 2021, se'n van produir 4.568 tones (enfront de 3.954 tones en el 2020). De la quantitat dita, 2.531 tones corresponen a torró de Xixona i 2.037 a torró d'Alacant. Aproximadament el 10 % de la producció del torró de Xixona i el 17 % de la d'Alacant es va exportar, principalment fora de la UE.

El país destinatari principal fora d'Europa va ser els Estats Units, amb 253 tones, seguit, a Amèrica, de Cuba, amb 72. A la Unió Europea, va destacar França amb 83 tones.

DOP de vi de la Comunitat Valenciana (Alacant, Utiel-Requena i València) i IGP Castelló

Actualment, a la Comunitat Valenciana hi ha 269 cellers inscrits en les diferents DOP i IGP de vi.

La DOP Alacant té una zona pròxima al litoral on es produeix el moscatell, que també dona lloc a les misteles, i una zona d'interior, amb el vi de monestrell. Cal no oblidar el pes creixent i importància dels fondellols. Així, el vi d'Alacant compta amb les varietats autòctones monestrell (negre) i moscatell (dolç i blanc). En el 2021, la DOP Alacant tenia 10.320 hectàrees inscrites, 45 cellers (38 dels quals embotelladors) i 2.294 viticultors.

La DOP Utiel-Requena produeix majoritàriament vi negre, i la varietat de raïm boval és la més estesa en la zona, ja que suposa un 65 % de la producció inscrita en producció. En el 2021, la DOP Utiel-Requena tenia 33.192 hectàrees inscrites, 109 cellers (56 dels quals embotelladors) i 4.579 viticultors. Al final de la campanya 2020-2021 es van qualificar 495.192 hectolitres de vi amb DOP Utiel-Requena i 1.013.059 hectolitres estaven pendents de qualificació.

La DOP València es divideix en quatre subzones: Moscatell de València, Alt Túria, Clariano i Valentino, d'on s'obtenen vi negre, blanc, rosat i vi de licor moscatell. En el 2021, la DOP València tenia 13.069 hectàrees inscrites, 99 cellers (67 dels quals embotelladors) i 6.150 viticultors. Al final de la campanya 2020-2021 es van qualificar 419.928 hectolitres de vi amb DOP València.

La IGP Castelló protegeix i empara el vi produït en tres comarques vitícoles que hi ha a la demarcació provincial: l'Alt Palància-Millars, Sant Mateu i les Useres-Vilafamés. S'hi elabora tant vi blanc com negre. En el 2021, la IGP Castelló tenia 235 hectàrees inscrites, 15 cellers (tots embotelladors) i 109 viticultors. Al final de la campanya 2020-2021 es van qualificar 4.802 hectolitres de vi amb la IGP Castelló.

Les dades globals de producció i comercialització de les quatre figures de qualitat del vi de la Comunitat Valenciana es mostren en el quadre 9.8. En el 2021, la producció emparada de vi d'Alacant va ser de 165.059 hectolitres (7,0 % respecte a l'any anterior), en la DOP d'Utiel-Requena en la campanya 2020-2021 el volum de vi qualificat va ser de 495.192 hectolitres. D'altra banda, la producció total obtinguda i emparada en la IGP Castelló per a la campanya 2020-2021 va ser de 4.802 hectolitres, amb un descens del 17,5 %, la major part destinada al mercat interior.

En el quadre 9.9 hi ha les dades referents a exportació de vi amb DOP Alacant. L'any 2021 se'n van exportar 28.258 hectolitres, un 17,1 % més que l'any anterior. Les destinacions principals van ser Alemanya (20,8 %), França (6,4 %), Polònia (7,6 %) i els Països Baixos (4,3 %).

L'exportació de vins amb DOP Utiel-Requena queda registrada en el quadre 9.10, amb un total de 143.065 hectolitres comercialitzats fora del país. Els mercats d'exportació més importants van ser el Regne Unit (33.181 hectolitres exportats), els Països Baixos (18.481 hectolitres) i Rússia (10.006 hectolitres) i, darrere, al continent asiàtic, la Xina (9.962 hectolitres).

En el quadre 9.11 es mostra l'exportació de vi amb DOP València. En l'exercici 2021 la producció exportada va ser de 265.384 hectolitres, correspon el 96,3 % de la dita quantitat a vi embotellat i el 3,7 % restant a granel. Els països de la Unió Europea van concentrar la majoria del volum exportat, i es mantenen com a destinacions principals Alemanya (11,9 % sobre el total exportat), els Països Baixos (5,0 %) i Dinamarca (4,6 %). Entre els països europeus no pertanyents a la Unió Europea,

l'importador principal va ser Rússia, amb un volum de 44.909 hectolitres (16,9 %), i el Regne Unit (5,8 %).

DOP El Terrerazo, DOP Los Balagüeses, DOP Chozas Carrascal, DOP Vera de Estenas i DOP Pago de Tharsys

Es tracta de DOP amb dret a la menció de vi de finca, situades en el terme municipal d'Utiel la DOP El Terrerazo i la DOP Vera de Estenas i en el terme municipal de Requena la DOP Los Balagüeses, la DOP Chozas Carrascal i la DOP Pago de Tharsys. La producció és de vins homogenis amb característiques organolèptiques especials, proporcionades per les característiques edàfiques i microclimàtiques del terror o paratge on són. A més, el nom va vinculat de manera tradicional i notòria al cultiu de les vinyes de les quals s'obtenen vins amb trets i qualitats singulars. De les cinc figures de qualitat, quatre tenen actualment el reconeixement de la Unió Europea com a vi de terror: es tracta de *Terrerazo*, *Los Balagüeses*, *Vera de Estenas* i *Chozas Carrascal*, el darrer reconegut per la Comissió Europea al maig del 2020. L'altre té protecció nacional transitòria (PNT), això és, reconeixement com a vi de finca en l'àmbit espanyol fins que la Unió Europea en reconega la condició a escala comunitària.

IGP Begudes espirituoses tradicionals d'Alacant

Les begudes aperitiu café d'Alcoi, cantuesso alacantí, herber de la serra de Mariola i anís paloma de Monforte del Cid tenen cada una denominació específica pròpia que compta amb la respectiva referència geogràfica i estan agrupades en un consell regulador comú, «Begudes espirituoses tradicionals d'Alacant». Les vendes l'any 2021 van ser de 4.935 hectolitres. En el quadre 9.12 hi ha la producció i les destinacions de les begudes i s'hi observa que el mercat estatal n'absorbeix quasi la totalitat de les vendes (excepte 2 hectolitres amb destinació al mercat exterior).

DOP Cava

La DOP Cava té caràcter estatal, ja que abasta termes municipals en diferents comunitats autònomes, una de les quals és la Comunitat Valenciana i, en concret, el terme municipal de Requena. El segell de la denominació Cava garanteix que els espumosos s'han elaborat seguint el mètode tradicional i que la segona fermentació del vi base ha tingut lloc en la botella, amb un període mínim de repòs en les caves de nou mesos. Encara que la «regió del Cava» la componen fonamentalment municipis i enclavaments situats en diferents regions, la zona vinícola del Penedès és la que concentra la producció més grossa, hi destaca Sant Sadurn d'Anoia, amb més del 70 % de la producció anual i és el Consell Regulador del Cava el que certifica tota la producció. S'ha de destacar l'interés dels viticultors valencians a mantindre i augmentar la producció de cava a la Comunitat Valenciana.

Producció ecològica

Finalment, les dades referents a la producció ecològica apareixen reflectides en els quadres compresos entre el 9.13 i el 9.17.

Segons s'observa en el quadre 9.13, el nombre d'operadors d'agricultura ecològica a la Comunitat Valenciana s'ha incrementat respecte a l'any anterior; així, el nombre d'operadors va passar de 3.861 en el 2020 a 4.636 en el 2021. La província de València va ser la que va tindre un nombre més gran d'operadors (58,5%) sobre el total i la que va augmentar en major mesura el nombre respecte de l'any anterior (+775), seguida d'Alacant on l'increment va ser de 249 operadors.

En el quadre 9.14 figura la superfície total inscrita com a agricultura ecològica en els dos últims anys a la Comunitat Valenciana. En el 2021, la terra dedicada a cultiu ecològic va augmentar un 4,6 %

sobre l'any 2020 i va arribar a les 153.503 hectàrees. Superfície en la qual es comptabilitza l'àrea de terreny forestal i plantes silvestres, amb la finalitat d'homologar les dades amb les d'Eurostat. Per províncies, la de València és la que més superfície hi va dedicar, amb 81.092 hectàrees, seguida d'Alacant amb 38.134 hectàrees i Castelló amb 34.277. Va ser a la província de València on es va produir l'augment interanual més gros de superfície dedicada a l'agricultura ecològica (+8,2 %), a Alacant del 3,4 % mentre que a Castelló hi hagué una disminució del 2,0 %.

El quadre 9.15 mostra el detall de superfície dedicada a agricultura ecològica per cultius i aprofitaments en els anys 2020 i 2021. La vinya, amb 16.692 hectàrees va ser el cultiu agrícola que més superfície va dedicar a l'agricultura ecològica en el territori valencià amb un increment interanual del 22,1 %, seguit per la fruita seca amb 15.613 hectàrees (+36,7 %) i l'olivar amb 6.902 hectàrees (+23,5 %); d'altra banda, els cítrics van sumar 5.700 hectàrees de cultiu ecològic (+19,8 %), seguits dels cereals (inclòs l'arròs) amb 4.271 hectàrees (+11,9 %).

En el quadre 9.16 hi ha les activitats industrials derivades de l'agricultura ecològica. En el 2021 el nombre d'elaboradors va ser de 2.151 a la Comunitat Valenciana; hi destaca en valors absoluts el nombre d'activitats industrials de preparats alimentaris (693), el de productes hortofructícoles (177), els 160 cellers ecològics i les 101 activitats de fruita seca. El nombre d'almàsseres ecològiques va augmentar fins a arribar a les 95.

Finalment, pel que fa a la ramaderia ecològica, s'ha d'esmentar que a la Comunitat Valenciana es van comptabilitzar 31 explotacions que s'hi dediquen en el 2021, la major part situades a la província de Castelló, amb predomini de les explotacions de boví de carn, i a la província de València, on és més gros el nombre de les explotacions d'aviticultura d'ous, com es pot observar en el quadre 9.17.